

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

din 11 octombrie 2007

în Cauza Bozgan împotriva României

(Cererea nr. 35097/02)

Strasbourg

Devenită definitivă la data de 11.01.2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Bozgan împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Domnii B.M. Zupančič, președinte,

C. Bîrsan,

Doamnele E. Fura-Sandström,
A. Gyulumyan,
Domnii E. Myjer,
David Thor Björgvinsson,
Doamna I. Ziemele, judecători,
și domnul S. Quesada, grefier de secție,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 20 septembrie 2007,
a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 35097/02, introdusă împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Gheorghe Bozgan (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 21 august 2002 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul, care a beneficiat de asistență juridică la 7 ianuarie 2005, a fost reprezentat, începând cu 29 septembrie 2006 de M. Elmrini, avocat în Strasbourg. Cu toate acestea, reclamantul, prezentând personal observațiile ca răspuns la cele ale Guvernului înainte de numirea unui avocat, nici o sumă nu a fost efectiv plătită cu titlu de asistență juridică. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna B. Ramașcanu de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a invocat că refuzul instanțelor naționale de a-i admite cererea de înregistrare a asociației denumite « Garda Națională Antimafia », în continuare denumită « asociația » în Registrul asociațiilor și fundațiilor constituia o atingere adusă libertății de

asociere garantat de art. 11 din Convenție. El a menționat că în lipsa acestei înscrieri nu putea să constituie legal respectiva asociație.

4. Printr-o decizie din 11 iulie 2006 Curtea a declarat cererea admisibilă.

5. Atât reclamantul cât și Guvernul au depus observații scrise pe fondul cauzei (art. 59 paragraful 1 din regulament)

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantul s-a născut în anul 1960 și locuiește la Mândruloc, România.

7. La 23 aprilie 2002 reclamantul a depus la Judecătoria Arad o cerere de înregistrare a asociației « Garda Națională Antimafia » în Registrul asociațiilor și fundațiilor aflat la grefa acestei instanțe. El acționa în calitate de președinte desemnat al asociației. Cererea sa a fost însoțită de statutul și actul constitutiv al asociației, ale cărui dispoziții prevedeau următoarele :

« Scopul asociației este de a îndrepta cetățenii către formele de autoapărare, în cadrul legislativ existent, împotriva amenințării criminalității organizate. Constituirea unei asemenea asociații este necesară deoarece autoritățile statului specializate în combaterea criminalității organizate nu mai pot face față structurilor criminale și nu pot acționa întotdeauna în mod eficient și prompt pentru apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor.

Asociația nu se va substitui autorităților statului specializate în combaterea criminalității organizate, ea le va completa activitatea prin mijloace legale și cu respectarea legii.

Asociația va identifica, prin intermediul a mass media, persoanele implicate în criminalitatea organizată și va întocmi o bază de date ; va înregistra plângerile privind criminalitatea organizată, va sesiza autoritățile și va urmări felul în care acestea le vor da curs ; va promova încrederea cetățenilor în autoritățile statului implicate în combaterea criminalității organizate și le va susține activitatea.

Asociația se va inspira din experiența altor organizații similare din țări ale Europei de Vest, în special din Italia, în care sprijinul lor a fost decisiv în lupta împotriva mafiei. »

8. La 24 aprilie 2002 instanța a ținut o ședință publică și a audiat reclamantul și procurorul. Primul a cerut instanței să înregistreze asociația, condițiile formale prevăzute de lege fiind îndeplinite. Procurorul a considerat că scopul asociației încălca Constituția.

9. Prin încheierea din 24 aprilie 2002 Judecătoria a respins cererea reclamantului motivându-și astfel decizia :

« [Instanța] constată că obiectivele asociației așa cum sunt înscrise în statutul său favorizează realizarea de acțiuni ce presupun o ingerință în activitatea autorităților judiciare ale statului, vizând chiar crearea de structuri paralele care ar controla aceste autorități și, prin urmare, respinge cererea deoarece scopul asociației contravine legii. »

10. Reclamantul a înaintat recurs împotriva acestei sentințe, respins printr-o hotărâre definitivă din 25 iunie 2002 a Tribunalului Arad, care și-a motivat decizia după cum urmează :

« Potrivit statutului, scopurile asociației sunt de a completa activitatea [autorităților statului specializate în combaterea criminalității organizate] prin mijloace

legale și cu respectarea legii și de asemenea de a înregistra plângerile privind crima organizată și de a urmări felul în care autoritățile specializate le vor da curs. »

Este evident că toate aceste scopuri fac parte din atribuțiile Parchetelor, așa cum prevede codul de procedură penală și că în plus asociația dorește să controleze activitatea acestor organe, deși Constituția și codul respectiv, reglementând strict materia, nu conferă unei asemenea asociații posibilitatea de a exercita asemenea atribuții.

În plus, asociația va promova încrederea cetățenilor în autoritățile statului angajate în combaterea criminalității organizate și va susține activitatea lor etc., obiective invocate la modul prea general care nu permit identificarea scopurilor concrete ale asociației. »

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

11. Părțile pertinente ale Ordonanței nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații prevăd următoarele :

Articolul 7

« alin. 1 Oricare dintre asociați (...) poate formula o cerere de înscriere a asociației în Registrul asociațiilor și fundațiilor aflat la grefa judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială urmează să-și aibă sediul.

alin. 2 Cererea de înscriere va fi însoțită de următoarele documente: a) actul constitutiv; b) statutul asociației; (...) »

Articolul 8

« alin. 1 Asociația devine persoană juridică din momentul înscrierii ei în Registrul asociațiilor și fundațiilor.

alin. 2 În termen de 3 zile de la depunerea cererii de înscriere și a documentelor prevăzute la art. 7 alin. (2) judecătorul desemnat de președintele instanței verifică

legalitatea acestora și dispune, prin încheiere, înscrierea asociației în Registrul asociațiilor și fundațiilor (...). »

Articolul 9

« alin. 1 În cazul în care cerințele legale pentru constituirea asociației nu sunt îndeplinite, judecătorul, la expirarea termenului prevăzut de art. 8 alin. (2), va cita, în camera de consiliu, pe reprezentantul asociației, punându-i în vedere, în scris, să remedieze neregularitățile constatate până la termenul următor, care nu va fi mai mare de o săptămână.

alin. 2 Dacă neregularitățile constatate privesc dispozițiile art. 37 alin. (2) din Constituție, pentru termenul fixat va fi citat și parchetul (...) Parchetul trebuie să-și dea avizul [asupra cererii de înscriere, statutului și actului constitutiv al asociației]. »

Articolul 10

« alin. 1 În situația în care, la termenul fixat, neregularitățile sunt înlăturate, judecătorul (...), dispunând înscrierea asociației în Registrul asociațiilor și fundațiilor.

(2) În cazul în care neregularitățile nu au fost înlăturate (...) judecătorul va respinge cererea de înscriere prin încheiere motivată. »

Articolul 11

« alin. 4 Recursul [împotriva respectivei încheieri] se soluționează în camera de consiliu (...) »

Articolul 56

« alin. 1 Asociația se dizolvă, prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate:

a) când scopul sau activitatea asociației a devenit ilicită sau contrară ordinii publice;

b) când realizarea scopului este urmărită prin mijloace ilicite sau contrare ordinii publice;

c) când asociația urmărește un alt scop decât cel pentru care s-a constituit (...) »

12. Articolele pertinente din Constituție prevăd următoarele :

Articolul 37 Dreptul de asociere

« alin. 2 Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale. »

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 11 din Convenție

13. Invocând art. 11 din Convenție, reclamantul se plânge de o restrângere a dreptului său de a constitui o asociație datorită hotărârilor instanțelor naționale care au refuzat înscrierea asociației sale în Registrul asociațiilor și fundațiilor. Art. 11 prevede următoarele :

« 1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora.

Prezentul articol nu interzice la restrângerile legale să fie impuse exercităţii acestor drepturi de către membrii forţelor armate, ai poliţiei sau ai administraţiei de stat. »

14. Fără a contesta existenţa unei ingerinţe, Guvernul consideră că era prevăzută de lege, că urmărea un scop legitim şi că era necesară într-o societate democratică. În opinia sa refuzul de a înscrie asociaţia nu era decât o exercitare normală a puterii statului de a controla legalitatea statutului, inclusiv de a refuza orice clauză care ar fi conferit dreptul de a folosi puteri legate de sfera exclusivă a autorităţilor publice (*Petersen împotriva Germaniei* (decizie), nr. 39793/98, CEDO 2001-XII, *Refah Partisi (Partidul prosperităţii) şi alţii împotriva Turciei* [GC] nr. 41340/98, 41342/98, 41343/98 şi 41344/98, CEDO 2003-II). El consideră că instanţele nu aveau dreptul de a cere interesatului să elimine dispoziţii din statut pentru simplul motiv că erau ilegale.

În fine, Guvernul scoate în evidenţă faptul că reclamantul va putea depune o nouă cerere de înscriere imediat ce va remedia statutul, autoritatea de lucru judecat neacţionând în cazul în speţă.

15. Reclamantul se opune acestei propuneri şi aminteşte că nici instanţele interne nici Guvernul în observaţiile lor nu au precizat elementele pe care şi-au întemeiat convingerea că asociaţia ar desfăşura activităţi anticonstituţionale.

A. Asupra existenţei unei ingerinţe

16. Nu se atribuie controversei dintre părţi faptul că refuzul de a înregistra asociaţia respectivă constituia o ingerinţă în dreptul reclamantului la libertatea de asociere, protejat de art.11. Aceasta este şi opinia Curţii.

17. Restricţia denunţată nu se justifică din punct de vedere al art. 11, decât dacă, « fiind prevăzută de lege », era îndreptată către unul sau mai multe din scopurile legitime

prevăzute la paragraful 2 și era « necesară într-o societate democratică », pentru a le atinge.

B. Asupra justificării ingerinței

18. În opinia Curții ingerința era prevăzută de lege, și anume art. 9 și 10 din ordonanța nr. 26/2000 și urmarea un scop legitim, și anume protecția securității naționale și a siguranței publice. Așadar rămâne de stabilit dacă această ingerință era « necesară într-o societate democratică ».

19. Curtea amintește că posibilitatea acordată cetățenilor de a constitui o persoană juridică pentru a acționa în mod colectiv într-un domeniu de interes comun constituie unul din aspectele cele mai importante ale dreptului la asociere, fără care acest drept ar fi lipsit de orice semnificație (*Gorzelik și alții împotriva Poloniei* [GC], nr. 44158/98, paragraful 88, CEDO 2004-I, *Sidiropoulos și alții împotriva Greciei*, Hotărârea din 10 iulie 1998, *Colecție de hotărâri și decizii*, 1998-IV, pag. 1614, paragraful 40 și *IPSD și alții împotriva Turciei*, nr. 35832/97, paragraful 35, 25 octombrie 2005).

20. Dacă este adevărat că statul dispune de un drept de control asupra conformității scopului și activităților unei asociații cu regulile stabilite de legislație, trebuie să se folosească de el într-un mod care să fie conform cu obligațiile sale prevăzute de Convenție și sub rezerva controlului riguros al Curții privind în același timp legea și deciziile pe care le aplică. O asemenea restricție trebuie să răspundă unei « nevoi sociale imperioase » și necesită o interpretare strictă, statul nedisponând decât de o marjă de apreciere redusă, numai motive convingătoare și imperative putând-o justifica.

21. Ținând cont de ansamblul de elemente ale cauzei, Curtea trebuie de asemenea să stabilească dacă ingerința era « proporționată cu scopul legitim urmărit » și dacă

motivele invocate de autoritățile naționale pentru a o justifica erau « pertinente și suficiente » (a se vedea Hotărârile *Partidul comunist unificat al Turciei și alții împotriva Turciei*, 30 ianuarie 1998, *Colecție de hotărâri și decizii* 1998-I, pag. 22, paragrafele 46-47, *Sidiropoulos și alții*, pag. 1614, paragraful 40, *Refah Partisi (Partidul prosperității) și alții*, paragraful 96 și *Gorzelik*, paragrafele 96-96, Hotărârile citate anterior).

22. În cazul în speță Curtea constată că înscrierea asociației a fost refuzată numai pe baza statutului său. Curtea trebuie deci să se sprijine pe acest statut pentru a aprecia necesitatea ingerinței (*IPSD și alții* citat anterior, paragraful 34 și *Partidul Comuniștilor (Nepeceriști) și Ungureanu împotriva României*, nr. 46626/99, paragraful 51, CEDO 2005-...(extrase)).

23. Curtea constată că instanțele interne s-au întemeiat pe simpla bănuială că asociația ar avea intenția de a crea structuri paralele cu Parchetele. Or, această decizie ar părea arbitrară în măsura în care o asemenea intenție nu ar reieși din statutul care, din contră, indica faptul că asociația și-ar desfășura activitatea « în cadrul legislativ existent » și că « nu ar substitui autoritățile statului ».

24. Dacă este adevărat că nu s-ar putea exclude ca o asociație, invocând drepturile consacrate de art. 11 din Convenție, să poată încerca să obțină dreptul de a desfășura efectiv activități vizând distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute în Convenție, nu e mai puțin adevărat că pentru a se asigura de acest lucru trebuie comparat conținutul programului cu actele și luările de poziție ale conducătorilor săi (*Refah Partisi (Partidul prosperității) și alții*, paragrafele 99-101 și *Partidul Comuniștilor (Nepeceriști) și Ungureanu*, paragraful 51, citate anterior). Or, în speță asociația nu a desfășurat nicio

activitate mai înainte de cererea sa de înregistrare de natură să ofere instanțelor cel puțin indicii că ar avea intenții anticonstituționale, contrare celor înscrise în statut.

25. De altfel, Curtea constată că prin refuzul înscrierii autoritățile române au împiedicat chiar constituirea asociației.

26. Curtea constată de asemenea că legea aplicabilă în speță recunoaște instituțiilor române puterea de a dispune dizolvarea unei asociații dacă finalitatea acesteia se dovedește contrară legii sau diferită de cea indicată în statutele sale (a se vedea art. 56 din Ordonanța nr. 26/2000, descris la paragraful 11 de mai sus și de asemenea *Sidiropoulos și alții* citat anterior, pag. 1617, paragraful 46).

27. În consecință, o măsură atât de radicală ca respingerea cererii de înscriere, luată mai înainte chiar ca asociația să fi început să desfășoare activități, este disproporționată față de scopul urmărit și, prin urmare, nu este necesară într-o societate democratică.

28. Curtea nu poate fi de acord cu argumentul Guvernului potrivit căruia instanțele nu aveau puterea de a cere reclamantului să remedieze neregularitățile din statut. Ea constată în această privință că deși art. 9 din Ordonanța nr. 26/2000 cere instanțelor să pună în vedere interesatului să remedieze neregularitățile, în cazul în speță, cererea de înscriere a fost respinsă fără ca reclamantul să fie informat mai înainte asupra pretinselor neregularități și fără să i se ceară să le remedieze.

29. De asemenea Curtea consideră că faptul de a obliga reclamantul să inițieze o nouă procedură de înscriere ar constitui o sarcină foarte grea, mai ales în măsura în care legea îi permitea să remedieze neregularitățile în cadrul primei sale cereri de înscriere.

30. În lumina celor de mai sus nu se poate considera că refuzul de a înscrie asociația în Registrul asociațiilor și fundațiilor răspundea unei « nevoi sociale imperioase » și că era deci « necesară într-o societate democratică ».

Prin urmare, a fost încălcat încălcat [art. 11](#) din Convenție

II. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

31. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

« În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă. »

A. Prejudiciu

32. Reclamantul cere 20.000 euro cu titlu de prejudiciu pe care l-ar fi suferit. El ajunge la această sumă plecând de la salariul mediu din România corespunzător perioadei în care i-a fost imposibil să constituie asociația. El consideră că acordarea unei sume mai mici ar priva prezenta hotărâre de puterea sa de descurajare și prevenire a încălcărilor viitoare din partea statului.

33. Guvernul consideră că nu a fost stabilită nici o legătură de cauzalitate între prejudiciul invocat și pretinsa încălcare a Convenției. În opinia sa, o eventuală condamnare a statului de către Curte ar putea constitui în sine o reparație suficientă a prejudiciului pretins suferit de reclamant.

34. Curtea nu se îndoiește că reclamantul a suferit un prejudiciu. Ea îl consideră totuși suficient compensat prin constatarea încălcării art. 11 (*Sidiropoulos și alții*,

paragraful 57, *Partidul Comuniștilor (Nepeceriști) și Ungureanu*, paragraful 70, citate anterior).

B. Costuri și cheltuieli

35. În afara asistenței juridice acordate reclamantului dar care nu a fost efectiv acordată din cauza motivelor indicate la paragraful 2 de mai sus, reclamantul nu a cerut nicio sumă cu titlu de costuri și cheltuieli.

36. Prin urmare, Curtea consideră că nu trebuie să-i aloce vreo sumă cu acest titlu.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

- 1. hotărăște că a fost încălcat art.11 din Convenție ;***
- 2. hotărăște că prezenta hotărâre constituie în sine o satisfacție echitabilă suficientă pentru prejudiciul suferit de reclamant ;***
- 3. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile.***

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 11 octombrie 2007, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupančič,

președinte

Santiago Quesada,

grefier